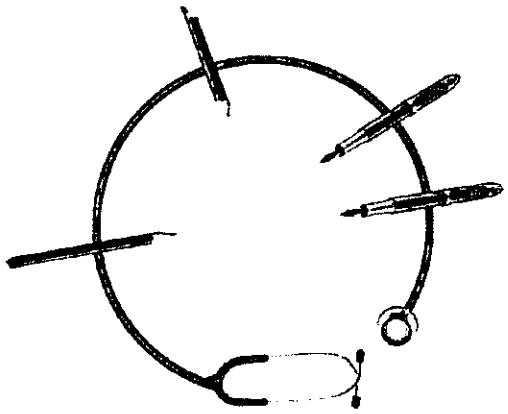
SAĞLIK İDARECİLERİ DERNEĞİ

SAĞLIK ve HASTANE İDARESİ KONGRESİ

ULUSLARARASI KATILIMLI

BİLDİRİLER KİTABI

22 - 26 EKİM 2008
(QUEEN'S PARK RESORT OTEL TEKİROVA-KEMER)
ANTALYA

KİTAP SPONSORU: TEPE INTERNATIONAL COMPUGROUP

TÜRKİYE'DE HUZUREVLERİNİN EVRİMSEL GELİŞİMİ

Mustafa ÇOBAN, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Antalya/Türkiye, mustafacoban@akdeniz.edu.tr

ÖZET

Türkiye'de yaşlı bakım hizmetleri geleneksel bakım, evde bakım kuruluşları tarafından verilen bakım ve kurumsal bakım olmak üzere üç temel kategoride sunulmaktadır. Bu çalışmada yaşlı bakım hizmetlerinde kurumsal bakım türlerinden biri olan huzurevlerinin gelişim süreci incelenmiştir. Çalışmada huzurevlerinin kurumlara göre dağılımı, illere göre yatak sayıları ve 65 yaş nüfusa düşen huzurevi yatak sayısı, 2008 Mart verileri esas alınarak ve frekans ve yüzdelikleri hesaplanarak incelenmiştir.

Türkiye'de toplam 247 huzurevi bulunmakta ve bunların toplam yatak sayısı 19887 dir. Türkiye'de 65 yaş üzeri nüfusta 250 yaşlıya bir huzurevi yatağı düşmektedir. Huzurevlerinin dağılımında bölgesel farklılık bulunmaktadır. Huzurevi yatak dağılımında en yüksek oran 100 yaşlıya bir huzurevi yatağı ile İzmir'dir. Özel kişilere ait toplam 109 huzurevinin %96'sı 1997 yılı ve sonrasında kurulmuştur. Kurulan bu özel huzurevlerinin yatak kapasiteleri daha önce kurulmuş olan huzurevlerine göre düşüktür ve daha çok bakım odaklı bir hizmet türü esas alınmıştır. 1997 yılı sonrası huzurevlerinin sayısında hızlı bir artış gözlenmektedir. Bu artış kamuya ait huzurevlerinden ziyade özel kişilere ait huzurevlerinde görülmektedir. Bu bağlamda özel huzurevlerinin açılışında talep odaklı bir açılım olduğu da söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Huzurevi, Yaşlı bakım, Türkiye

EVOLUTIONARY DEVELOPMENT OF NURSING HOMES IN TURKEY

Elderly care services are categorized mainly in three titles which are traditional care, care provided by house care installations and institutional care. In this article, development process of nursing homes which are one of the types of institutional care in elderly care services has been studied. In this study, distribution of nursing homes according to the provinces, number of bed in provinces, the number of nursing house beds for each of the age allowance (above 65 age) population are analyzed by calculating the percentage rate and computing frequencies according to the March'2008 data.

In Turkey, there are totally 247 nursing homes and the number of their beds is 19887. In population above 65 age, there is one nursing house bed for each 250 elderly people. There are regional differences in distribution of nursing houses. The highest rate in the distribution of nursing house bed is in İzmir which has one nursing house bed for each 100 elderly people. The 96 % of percentage of total 109 nursing homes owned by private individuals were established in 1997 and after this year. Moreover, the capacity of beds in nursing homes established after 1997 has dropped and these nursing homes have been mainly provided service focused on care. It is observed that the number of nursing homes increased after 2001. There is more increase especially in nursing homes owned by private individuals than those owned by public. In this context, it can be said that there is expansion in private nursing house openings according to the demand

Keywords: Nursing Home, Elderly Care, Turkey

GİRİŞ

Yaşlılık, genel anlamda yaşam sürecinin geç dönemlerini ifade eden insan yaşamını çocukluk, gençlik, erişkinlik gibi doğal ve zorunlu bir bölümüdür. Biyolojik ve sosyolojil açıdan birçok teori ile açıklanmaya çalışılan yaşlılık için, içerdiği kronolojik, sosyolojik fizyolojik, psikolojik, hukuksal, ahlaki, ekonomik, kültürel birçok boyutları nedeniyle orta bir tanımlama yapılamamıştır. Her kuram konuyu kendi boyutu ile ele almak istemektedir (1)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 1963 yılında yaşlanmayı kronolojik olarak ele almış ort yaşlılar: 45 – 59 yaş Yaşlılar: 60 – 74 yaş ve İleri yaşlılar: 75 yaş ve üzeri olmak üzere ü safhaya ayırmıştır. Yaşlanma ve yaşlılık tanımı konusunda ortak bir uzlaşım olmamasın rağmen yaşlı nüfusunu arttığı ve bununla birlikte bakım hizmetlerine olan ilginin arttığın ilişkin uzlaşım mevcuttur (2,3,4).

Avrupa Komisyonu Raporu (2006)'nun, 2004-2050 projeksiyonlarına göre, AB Üyesi 2 Ülke (AB-25)'de toplam nüfus düzeyi bugünkü değeri olan 457 milyondan 2050 yılına kad 454 milyona gerileyecek, buna karşın tüm nüfus içerisindeki yaşlı nüfus artacaktır. B durumda 2050 yılında, çalışan kişi başına bakmakla yükümlü olunan yaşlı kişiyi yansıta yaşlı nüfus bağımlılık oranı, mevcut bire dört oranından bire iki oranına yükselecektir. Ayı zamanda yaşlı bakım hizmetlerinde de bir talep artışı olacaktır (5). Yaşlı bakım hizmetlerinc olan talep artışı karşısında çeşitli bakım türleri ortaya çıkmıştır. Türkiye'de bu bakı hizmetlerinden sadece kurumsal bakım niteliğinde huzurevleri, yaşlı dayanışma merkezleri v henüz yeni oluşturulmuş olan evde bakım hizmetleri, gündüz bakım merkezleri yer almaktad (6).

Bu çalışmada Türkiye'de yaşlı bakımında en aktif ve en yaygın olan kurumsal bakım şek olan huzurevlerin gelişimi incelenmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Türkiye'deki yasal prosedür nedeniyle yaşlılara sunulan her türlü sosyal hizmet 27.5.19 tarih 18059 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocu Esirgeme Kurumu Kanunu'na göre kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgem Kurumu'nun denetimi altındadır (7). Tüm kurumlar SHÇEK'den izin almadan hizm sunamamaktadırlar. Bu durum aynı yasanın 4.maddesinde belirtilmiştir Bu nedenle çalışma SHÇEK'e ait Mart 2008 bilgileri esas alınmıştır. Nüfus bilgileri için de Türkiye İstatist Kurumuna ait 2007 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçları değerlendirme alınmıştır (8). Verilerin analizinde frekans, ortalama ve yüzde hesaplamaları kullanılmıştır.

BULGULAR

Türkiye'de toplam 247 huzurevi bulunduğu tespit edilmiştir. Huzurevleri yatak kapasitel açısından değerlendirildiğnde toplam 19887 yatak sayısı olduğu görülmüştür. SHÇEK'e 7475 yatak sayısı ile SHÇEK en fazla kapasiteye sahip kuruluştur. Kuruluşlar ortalama yat sayışarı açısından değerlendirrildiğinde ise Gerçek Kişilere ait huzurevlerinin ortalama yatak sayısı ile en düşük ortalamaya sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 1)

Huzurevi yatağı başına düşen yaşlı sayıları açısından veriler ele alındığında Türkiye genelin 250 yaşlıya 1 huzurevi yatağı düştüğü saptanmıştır. Bu veri iller açısınd değerlendirildiğinde ise İzmir ilinin 100 yaşlıya 1 yatak sayısı ile en yüksek orana sah olduğu, Erzurum ilinin ise 2000 yaşlıya 1 yatak ile en düşük orana sahip olduğu saptanmışt Bununla birlikte hiç bir kuruluş türüne ait huzurevi bulunmayan iller mevcuttur (Tablo 2).

Türkiye'de gerçek kişilere ait huzurevleri ele alındığında ilk huzurevinin 1990 yılında kurulduğu görülmektedir. 1997 yılı ve sonrasında gerçek kişilere ait huzurevlerinin sayısında bir ivmelenme gözlenmektedir. Mart 2008 verilerine gore var olan tüm gerçek kişilere ait huzurevlerinin %96'sı bu tarihten sonra kurulmuştur (Grafik 1)

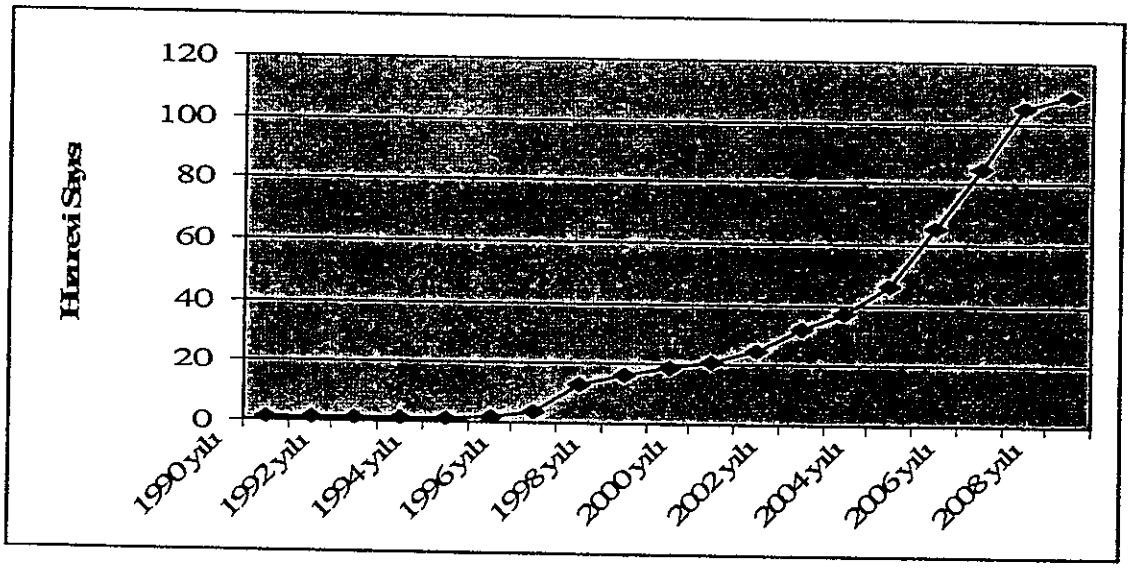
Tablo 1. Türkiye'de Huzurevlerinin Kuruluşlara Göre Dağılımı (Mart 2008)

Kuruluş Türü (Aitlik Esasına Göre)	Sayı (n)	Yatak Sayısı	Ortalama Yatak Sayısı
SHÇEK	72	7475	104
Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları	6	2442	407
Yerel Yönetimler	19	1990	105
Dernek ve Vakıflar	34	2486	73
Gerçek Kişiler	109	4503	41
Azınlıklara Ait	7	991	142
Toplam	247	19887	81

Tablo 2. Huzurevi Yatağı Başına Düşen Yaşlı Sayısı (Türkiye Geneli ve Seçilmiş İller-Mart 2008)

Il	65 Yaş Üzeri Yaşlı Nüfus	Huzurevi Yatak Sayısı	Huzurevi Yatağı Başına Düşen Yaşlı Sayısı
Türkiye Genel	5000175	19887	250
Ankara	292562	2110	140
İstanbul	740429	5804	125
İzmir	305209	3000	100
Erzurum	51953	26	2000
Sakarya	64481	50	1300
Antalya	112455	332	340

Grafik 1 Türkiye'de Özel Huzurevlerinin Yıllara Göre Sayısı (Mart 2008)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye'de yaşlı bakım hizmetlerinde önemli bir dönüşüm yaşanmaktadır. Dönüşüm a bakımınından kurumsal bakıma yönelim şeklindedir. Huzurevi bakımı yaşlı bak hizmetlerinde kurumsal bakım türleri içerisinde en yaygın ve etkili olanıdır. Gerçek kişil ait huzurevlerindeki artış arz talep dengesi üzerine kurulmuş piyasa ekonomisinin olduğu yapıda talep artışı ile açıklanabilir. Huzuevlerine olan bu talep demografik dönüşüm, sos külürel değişimin aile yapısı üzerine olan etkisi ve bakım hizmetlerindeki nitel değişim açıklanabilir.

Huzurevlerinin Türkiye genelinde dalımında eşit bir dağılım görülememektedir. Gelişn illerde huzurevi yatağı başına düşen yaşlı sayısının diğer illere göre daha düşük olması diğ illerde geleneksel bakımın devam ettiğini göstermektedir. Çekirdek aile yapısının daha ç gelişmiş bölgelerde görülmesi de bu dağılımı açıklayan nedenlerdendir.

5393 sayılı Belediye Kanunun (9) 14. maddesine gore yerel yönetimlerin sosyal hizmet yardım görev ve sorumluluğu olmasına karşın sadece 19 adet yerel yönetimlere huzurevinin bulunması bu hizmetin yerel yönetimlerce beklenen oranda benimsenmediğ göstermektedir.

Yaşlılık tanımındaki değişiklikler göz önüne alındığında yaşlının birörnek olarak alınamayacağı açıktır. Bu nedenle sadece huzurevlerinde değil tüm yaşlı bakım hizmetler sunulduğu kurumsal bakım kuruluşlarının yapılanmaların da aynı değişkenliklere y verecek şekilde örgütlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

(1) Durgun B, Tümerdem Y, Kentleşme ve Yaşlılara Sunulan Hizmetler, Geriatri De 1999, C 2,S 3, S 116

(2) International Plan of Action on Ageing, 2002, United Nations Publications, Sal E82:I.16

(3) The World Health Report (1998) - Life in the 21st century: A vision for all Publications, Genova

(4) World Congress of Gerontology. Inter-Agency Meeting for The International Older Persons,199 www.aoa.dhhs.gov/international/iyop, erişim tarihi. 03.12.2007

(5) Avrupa Komisyonu Raporu, Şubat 2006 The Impact of Ageing on Public E projections fort he EU 25 Member States on Pensions, Health Care Long Educations and Unemployment Transfers (2004- 20050) European economy Commissio Directorate- General for Economics Financial Affairs, Brusssels

(6) http://www.shcek.gov.tr/hizmetler/yasli/Yasli_Bakim_Hizmetleri.asp (E 02.10.2008)

(7) 27.5.1983 tarih 18059 sayılı Resmi Gazete

(8) www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi 04.03.2008)

(9) Resmi Gazete, 13.7.2005 tarih 25874 sayılı